

AXESS

VETENSKAP BILDNING TRADITION

Betahannarnas tjuvtricks

Patrik Lindenfors

RECENSION • 2021 • □ 3

SOCIAL JUSTICE WARRIORS: TILLÄMPAR ALTERNATIV STRATEGI. FOTO: CREATIV COMMONS

Evolutionary psychologist Gad Saad is ambitious. He wants with his book *The Parasitic Mind* (2020) nothing less than to save the Western civilization from all those who want to quash critical debate with political correctness and stifle rationality.

A

tt rädda västerlandet är ett vällovligt syfte, det får man medge, men hur kväst och tystad är egentligen debatten? Saad tar själv stort utrymme i media och publicerar en strid ström av tidningsartiklar, intervjuer och podd-avsnitt i den populära egna podden *The Saad Truth*. Detsamma kan sägas om hans meningsfränder. Till exempel har Jordan Peterson, som skrivit rekommendation på bokens framsida, sålt över fem miljoner exemplar av sin *12 Rules for Life* (2018). Så varför denna offerkofta?

Saad öppnar med att beskriva sin flyktingbakgrund. Detta är intressant då identitetspolitikens kritiker, som Saad tillhör, brukar mena att bakgrund inte ska spela roll – värdet av de åsikter man framför står fria från ens eget levda liv. Men nog spelar det roll. Och som han själv sammanfattar det: ”Det är svårt att slå mig i offer-olympiaden.” Saad menar att hans levda erfarenhet av att vara livslång minoritet är det som har gjort att han blivit en så högljudd försvarare av västerländska värden.

Gad Saad föddes som jude i Libanon. När han var elva bröt det libanesiska inbördeskriget ut och familjen tvingades fly. ”Medan få människor någonsin kommer att behöva uppleva krigets fasor så har jag mött två stora krig under min livstid: det libanesiska inbördeskriget och kriget mot rationalitet, vetenskap och logik som har släppts lös över västvärlden, speciellt på nordamerikanska universitet.” En hisnande jämförelse som man förmodligen behöver ha genomlevt ett regelrätt inbördeskrig för att komma undan med.

*Att hänga ut andra känns bra i
stunden, men det är verkligen
inget sätt att skapa samarbete för
en bättre värld.*

(En anekdot jag inte vill undanhålla er är när Saad presenterar sig för sina nya klasskamrater i Kanada med orden ”Hej jag heter Gad och kommer från Libanon”. Klasskamraterna ser frågande ut varpå han förtydligar med orden ”Libanon, Libanon” medan han med händerna gestikulerar att han skjuter med maskingevär. Hans klasskamrater glömde det aldrig.)

Det krig mot rationalitet, vetenskap och logik som vi tydligen genomlever just nu (främst på nordamerikanska universitet) är ett angrepp i form av en pandemisk smitta: ”Under årtionden har en samling patogener, huvudsakligen med ursprung på universiteten, obevekligen attackerat vetenskap, förnuft, logik, tankefrihet, yttrandefrihet, individuell frihet och vår individuella värdighet. Om vi vill att våra barn och barnbarn ska växa upp i fria samhällen på samma sätt som vi har fått göra så måste vi stå fast vid våra principer och vara redo att försvara dem.”

Att likna idéer vid sjukdomar är ett populärt grepp hos dem som verkligen vill framhålla dessa idéers farlighet. Man ska förstå att de inte bara är tankar vilka som helst, utan verkligt sjuka, äckliga tankar som försvagar och förgör. Så har kommunism liknats vid en smitta, men också nazism; homosexualitet, men också homofobi. Richard Dawkins har liknat religioner vid virus, och religiösa företrädare har gjort detsamma med ateism.

De sjukdomsliknande idéer Saad vill bekämpa är postmodernism, radikal feminism, socialkonstruktivism, kulturell relativism, politisk korrekthet, identitetspolitik och så vidare: ”Varje hjärnvirus medför sitt eget vansinne, men de förenas alla i avfärdandet av verkligheten och det sunda förnuftet (postmodernismen förnekar existensen av objektiva sanningar, radikal feminism hånar idén att det finns medfödda biologiska könsskillnader och socialkonstruktivismen påstår att människans sinne startar som en tom tavla utan någon biologisk grundkonstruktion).”

Det här illustrerar ett grundproblem med boken. Det finns förstås vulgärversioner av alla teoribyggen, men det går att formulera idéerna på Saads lista mycket starkare. När den är som intressantast problematiserar postmodernismen frågan om det överhuvudtaget går att uppnå objektiva kunskaper om verkligheten, men oftast inte existensen av verkligheten i sig själv. I sina bästa stunder uttrycker radikala feminister en önskan att samhället inte ska hänga upp så mycket på just könstillhörighet – det är ju bara en av flera tänkbara (biologiska) kategoriseringar. Och relevant socialkonstruktivism pekar ut att en väsentlig del av det mänskliga tillståndet är inlärd, inte medfödd.

Hur många av er har själva, till exempel, validerat den kemiska sammansättningen av vatten, källkollat Napoleons historiska existens och härlett de matematiska samband som används i bakgrunden när vi nyttjar våra datorer? Mänsklighetens samlade verklighetsbild är det sammansatta resultatet av miljoner människors arbete. Denna förståelse av verkligheten är följaktligen tveklöst socialt konstruerad, i begreppets allra mest bokstavliga betydelse.

Jag är inget stort fan av de teoribyggen Saad ger sig på, men ska man kritisera teorier är det tillrådligt att först visa att man har förstått dem tillräckligt för att kunna formulera starkast möjliga beskrivning av vad de innebär. Att slå ner karikatyrer klarar vilken internetkrigare som helst.

Med detta sagt har Saad flera poänger. Exempelvis noterar han hur Trumps kritiker helt saknar förmåga att sätta sig in i Trumps supportrars tankevärld. Kritikerna *fattar* bara inte hur Trumpsupportrar kan tänka som de gör och fortsätter därför att prata över och förbi de människor de påstår sig vilja vinna tillbaka. Han har heller inget tålamod med dem som i toleransens namn helt ignorerar islamistiskt förtryck av kvinnor, hbtq-personer och apostater.

Saad pekar också på att om man går tillräckligt långt till höger, ifrågasätter personer evolutionsteorin av religiöst konservativa skäl. Men går man tillräckligt långt till vänster ifrågasätts evolutionärt informerad psykologi av ideologiska skäl. De flesta kriminologiska studier utförs, till exempel, fortfarande utan att man tar hänsyn till genetiska faktorer, trots att dessa visat sig ha stor förklaringsgrad i de studier där de tas med. Men sådan kunskap passar inte in i den nutida diskursen – *man föds väl inte till ett brottsligt liv, så får det inte vara!* (Och så är det heller inte riktigt, för genetik är mer komplicerat än så, men genetiken spelar onekligen en viktig roll.) Vill vi kunna göra något åt brottsligheten måste vi väl ha hela bilden klar för oss?

Det är också märkligt hur dagens antirasism har utvecklats till en helt egen sorts rasism. I och med att offerstatusen sätts så hårt i centrum, har synen på dem som drabbas av rasism i vissa läger blivit väldigt nedlåtande. Medan vita kan tåla vilka påhopp som helst – eftersom samhället är strukturellt rasistiskt mot andra grupper än dem och vita således befinner sig i en maktposition – så menar vissa att svarta blir kränkta av att någon uttalar deras namn fel. Och det är förvisso en minimal eftergift att sluta använda ord som andra finner sårande – som n-ordet – men att sky vissa ord så mycket att de inte ens får uttalas när man ska säga vad som inte får sägas? Det för mer tankarna till Voldemort än till antirasism.

Hur har dagens debatt blivit så oerhört skruvad? Det är här Saad helt tappar trovärdigheten i mina ögon. Det handlar om den vetenskap vi har gemensamt: evolutionsbiologi.

Här behövs lite bakgrund. Det finns två olika sorters evolutionärt inspirerad psykologi. Inom fältet skiljer man ofta mellan *Evolutionary Psychology*, med stora begynnelsebokstäver, och *evolutionary psychology*, med små. Det sistnämnda handlar om det rätt självklara påståendet att våra hjärnor och deras medfödda inställningar är produkten av evolution och därför kan förstås med evolutionära resonemang. En evolutionär förståelse förklarar till exempel varför du kommer ihåg smak och lukt av maträtter som gjort dig sjuk, men inte kommer ihåg hur det lät när du åt. Det är också evolutionen som förklarar varför vi fortsätter att ha sådan dragning till mat som innehåller socker och fett, även när vi har nått den punkt där vi intellektuellt kan förstå att vi får i oss för mycket.

Evolutionary Psychology däremot, är mycket mer. Här finner man tveksamma påståenden som att hjärnan består av en mängd kognitiva moduler som löser olika specifika problem och att dessa moduler evolverade under pleistocen för att sedan nästan inte förändras alls. Våra erfarenheter under de miljarder år som föregick pleistocen, och de tusentals åren efteråt, är i stort irrelevanta eftersom det är miljön där människan evolverade till just människa som är avgörande: *The Environment of Evolutionary Adaptedness*. Denna miljö sägs till exempel förklara varför vi tycker savannlandskap är så vackra. Varför vi också uppskattar skönheten i öknar och fjäll är mer svårförklarligt.

Slutsatserna inom *Evolutionary Psychology* är ofta halsbrytande och inte sällan komiska. Så även när det kommer till Gaads förklaring av politisk korrekthet. Vad, frågar sig Gaad, förklarar att det finns män som är *Social Justice Warriors* – mjuka pacifistiska män som kämpar för socialt progressiva åsikter, som feminism, mänskliga rättigheter och mångkulturalism? *Evolutionary Psychology* förutsäger ju att alla kvinnor dras till alfa-män (som tydligen inte bryr sig om dessa frågor).

Ser man ut i djurvärlden finns dock liknande fenomen, menar Saad. Till exempel är det oerhört ansträngande för kronhjorts- och elefantsälshannar att hamna överst i hierarkin. De måste slå sig blodiga mot varenda utmanare som de inte lätt kan avfärda. De flesta hannar har ingen chans att vinna dessa strider. Det har därför uppstått alternativa strategier där en del hannar inte ens ger sig in i striden utan istället försöker para sig lite vid sidan av området där striderna görs upp. Denna alternativa manlighet har fått namnet *Sneaky fuckers strategy*.

Det här, föreslår Gaad, är hur vi ska förstå *Social Justice Warriors*. De är så långt från att vara alfa-män att de behövt utveckla en alternativ strategi för att få ligga. De konkurrerar inte utan smyger omkring och försöker locka honor till att para sig utanför arenorna där striderna avgörs. Den här jämförelsen låter inte bara felaktig, den är direkt knäpp. Människor lever inte i harem och har inte spelplatser där tjejer väntar för att para sig med de män som med (fysiskt) våld lyckas slå ut alla andra hanar. Det är också en jämförelse mellan en biologiskt evolverad strategi och en kulturellt inlärd strategi. Och om man skulle vilja undersöka frågan vetenskapligt, hur testar man den ens? Är det en bekräftelse av teorin när en *Social Justice Warrior*-kille får ligga, eller när han inte får ligga?

Evolutionary Psychology, med stora begynnelsebokstäver, kritiserar av många inom fältet för att ge evolutionära resonemang om mänsklig psykologi dåligt rykte. Och Saad kliver verkligen rakt in i detta med sin hypotes. Teorin om *Social Justice Warriors* som *sneaky fuckers* är mer ett dåligt skämt än en teori värd att ta på allvar: ”Höhö, veklingar får bara ligga om de lurar tjejerna – *sneaky fuckers*.”

Att Gaad misslyckats är synd, för det behövs en bok som reder ut och dissekerar de påstådda excesserna i det som kallas *cancel culture* och politisk korrekthet. Varför tar välmenande antirasister allt så bokstavligt? Hur har debattklimatet blivit så hjärtlöst att man inte tvekar en sekund att hänga ut medmänniskor till bespottning för minsta lilla snedsteg?

Vi är alla människor och har som sådana både mörka och ljusa sidor. Av den anledningen behöver vi vara förlåtande mot varandra och arbeta tillsammans för en bättre värld. Att hänga ut andra känns bra i stunden, men det är verkligen inget sätt att skapa samarbete för en bättre värld. *The Parasitic Mind* faller precis i samma fälla. Det handlar bara om att hänga ut meningsmotståndare till allmänt åtlöje. Stundtals underhållande, ibland informativt, men mest ohjälpsamt.

Patrik Lindenfors

Forskare i biologisk och kulturell evolution vid Institutet för framtidsstudier.